

KAMARÁDI, NEBO KVALITNÍ VÝUKA? RODIČE MUSÍ NĚKDY NEDOBROVOLNĚ VOLIT

Osud Johanky (12) byl nejistý, už když byla u maminky v břiše. Po špatných výsledcích screeningů a sériích vyšetření dostala svou první prenatalní diagnózu – nález na srdíčku. Hned po narození ji proto čekala plánovaná operace srdce, a protože se jí ani po operaci zdravotně nedařilo, následovala další vyšetření a s nimi mnoho měsíců strávených v nemocnicích, tápání, hledání i stanovení strašidelných diagnóz, které se nakonec naštěstí nepotvrdily. Vývoj holčičky byl nerovnoměrný a v mnohém byla opožděná. Když byl Johance rok a půl, zjistili lékaři příčinu jejích potíží se srdcem i neprospívání – vzácný genetický syndrom, který má velmi málo lidí na světě.

O přesném vývoji dětí s tímto syndromem se mnoho nevědělo, rodiče byli proto šťastní, když Johančin vývoj postupoval sice pomalejšími krůčky, ale postupoval. Chodit začala pár měsíců po třetích narozeninách, pevnou stravu začala jíst okolo čtyř let, předtím byla několik let

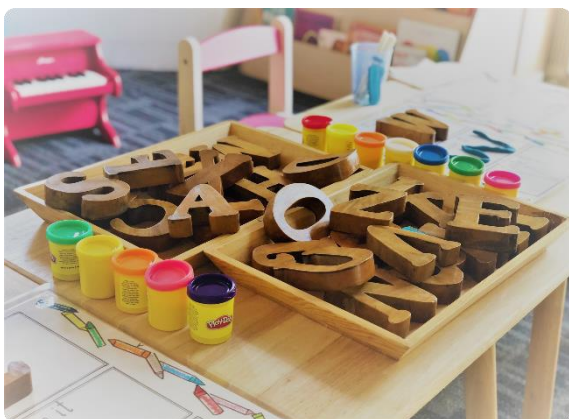
krmená sondou do nosu. „Vzhledem k tomu, že dcera nedosahovala milníků jako její vrstevníci, začali jsme se poohlížet po vhodném zařízení, které by mohla navštěvovat. Od malička byla totiž velmi společenská a měla strašně ráda dětskou společnost,“ vysvětluje Johančina maminka. Rodiče byli v tématu lidí s postižením úplnými nováčky a zpočátku vůbec netušili, jak se v situaci zorientovat. S něčím pomohla Raná péče, s dalším znalý lékař a dílem náhody byl i kontakt na SPC, jehož klientkou je Johanka dodnes.

První dobrá zkušenost

Johanka začala nejprve navštěvovat speciální soukromou školku, kde zažila fantastické paní učitelky. Školka byla naštěstí blízko bydliště rodiny a Johanka sem začala chodit na pár hodin týdně ještě před svými třetími narozeninami. Díky tomu mohla maminka začít pracovat a současně se víc věnovat o rok a půl starší Johančině sestře. „S Johankou jsem

trávila veškerý svůj čas, z toho část mimo domov po nemocnicích. Byla jsem proto ráda, že mohu na chvíli vypnout a věnovat se něčemu jinému. Navíc starší dcera byla v té době také ještě malá, i ona mě potřebovala,“ vzpomíná maminka.

Přestože Johanka v soukromé speciální školce prospívala, rozhodli se rodiče na radu SPC zkusit podat přihlášku do jiné speciální mateřské školky. „Hlavním důvodem bylo to, že původní školka byla určena dětem s těžším postižením a dcera si tam nemohla najít parťáka na své řádění,“ vysvětluje důvod změny maminka. Johanka je totiž velmi přátelská a potřebuje okolo sebe kamarády. „Roli hrály ale i finance. Soukromá školka stála, na rozdíl od státní, několik tisíc měsíčně a spolu s nákladnými pomůckami, které dcera pro výuku potřebovala, to pro nás byl velký výdaj,“ dodává maminka.

Školka snů

„V SPC nám strašně pomohli. Johanka začala navštěvovat jejich adaptační kroužek a následně se dostala i do školky, která při SPC funguje. Poprvé jsme měli pocit, že na to nejsme sami,“ chválí maminka SPC a speciální mateřskou školku. Ve školce strávila Johanka nádherné čtyři roky. Měla velké štěstí na skvělé prostředí i speciální pedagogy,

kterí nejenže věděli, jak pracovat s dětmi s postižením, ale také pro ně vytvořili láskyplnou atmosféru. „Na školku vzpomínáme opravdu jako na ráj na zemi. Paní ředitelce se podařilo postavit úžasný tým lidí, kteří se dětem věnovali. Jezdili na výlety, školky v přírodě, chodili do divadla, na výstavy. A to všechno s dětmi s různým typem postižení, ať už s mentálním či fyzickým, nebo s poruchami chování a podobně,“ vzpomíná maminka. Společně také zvládli návrat po dalších Johančiných operacích. Zejména po operaci srdce, kdy Johanka dostala umělou chlopeň a kardiostimulátor. Učitelé se dokázali vypořádat s omezeními, která z toho pro Johanku vyplývala, bez toho, aniž by ona sama cokoli zaznamenala. Johanka i teď, několik let po odchodu, ráda chodí do školky na návštěvu a občas si postesknou, že by se sem ráda vrátila.

Omezená možnost volby

V předškolním věku proběhla u Johanky vyšetření mentálního stavu. Od doby, kdy začala chodit, se výrazně zlepšila ve všech oblastech, byť jasná opoždění oproti vrstevníkům byla patrná. Psychologové Johanku zařadili na hranu mezi spodním pásmem podprůměru a lehkým mentálním postižením. „Protože jsme měli zatím skvělou zkušenost se speciálním školstvím, o běžné škole jsme neuvažovali. Měli jsme pocit, že speciální škola je pro naše dítě nejlepší, ale dnes už si tím tak jistí nejsme,“ uvažuje maminka.

Ta se, stejně jako její kamarádi z řad rodičů s dětmi s postižením, výběrem školy hodně trápila. Speciálních škol je logicky méně, jsou hůře dostupné a také mají různá zaměření. Pro konkrétní dítě tak nemusí být vhodné. „Našli jsme třeba skvělou školu, ale byla hodinu cesty od

nás, což by Johanka se svým ADHD a poruchou pozornosti špatně snášela," komentuje maminka. Po dlouhém vybírání rodiče nakonec zvolili speciální školu pro děti s poruchami učení. Maminka se byla ve škole podívat nejen na dni otevřených dveří, ale několikrát byla i ve výuce. Zdálo se, že by to mohlo fungovat.

Srážka s realitou

Učitelka, kterou v první třídě dostali, byla speciální pedagožka a první týdny ve škole proto vypadaly nadějně. Po měsíci ale ve škole bohužel skončila a třídu začala „dočasně“ vést asistentka. „Začaly první problémy, protože paní asistentka, byť lidsky milá, vůbec nevěděla, co má s 'našimi' dětmi dělat. Celkově nevěděla, ani co učit a jak," popisuje situaci ve třídě Johančina maminka. Po několika měsících nastoupila nová paní učitelka, která ale také nebyla speciální pedagožka. „Johance se do školy vůbec nechtělo. Zatímco ve školce byla opravdu spokojená, do školy jí bylo potřeba hodně motivovat. Což se ale vůbec nedařilo," vzpomíná maminka.

Ve škole chyběli asistenti pedagoga, a i když je mělo hodně dětí, včetně Johanky, napsáno jako podpůrné opatření, ve výuce nebyli. „To byl jeden z našich největších problémů, časté výpadky a změny asistentů a také naprostý chaos ve výuce. Hodiny, kdy byla Johanka bez asistenta, pro ni byly částečně ztracené. Dcera je v některých oblastech velmi šikovná, v některých ale výrazněji zaostává, třeba v matematice. V těchto hodinách potřebuje asistenta, aby ji vedl, určil směr nebo vysvětlil, co má vlastně dělat," vysvětluje maminka. Johanka se navíc začala za své výkony stydět, chápala, že se nevyrovná ostatním a bez asistenta se bála být jen začít.

Hledá se individuální plán

Do toho přišla ve druhé třídě opět změna paní učitelky a navíc covid. Po první třídě byly děti ve velkém skluzu, který nabral ještě větších rozměrů. Online výuka Johance vůbec nesvědčila. „Musela jsem jí dělat asistentku. Online hodiny byly povinné, přestože pro nás úplně nesmyslné. Byl to ztracený čas, který jsme mohly věnovat něčemu jinému," popisuje zkušenost z onlinu maminka. V té době se ale zdálo, že Johanka na škole vydrží. Našla si tam spoustu kamarádů, učitelé k ní byli milí.

Ani po covidu se situace příliš nezlepšila. Frontální výuka bez asistence pro Johanku nebyla vhodná. Učitelé jí v hodinách nechávali proplouvat, v některých hodinách si jí prostě nevšíмали. Rodiče se proto začali pít po individuálním vzdělávacím plánu a dalších opatřeních, která měla Johanka přiznána v rámci Doporučení od SPC. Začala zdouhavá jednání a schůzky ve škole k tomu, co to je individuální plán a proč ho Johanka potřebuje. Škola jako řešení viděla to, že Johanku prostě nebude špatně známkovat. Začalo být jasné, že takto to dál nepůjde. Školu mezitím opustilo několik Johančiných spolužáků v podobné situaci. Johanka tu ale měla své kamarády, družinu a o jiné škole nechtěla slyšet.

Noční děsy a nový začátek

Když Johanka nastoupila do čtvrté třídy a stále neměla nastavený individuální vzdělávací plán ani žádné z dalších podpůrných opatření přiznaných od SPC, začali rodiče hledat novou školu. Usnadněním bylo to, že Johanka začala mít z hodin matematiky trauma a sama chtěla někam, kde se nebude muset takto trápit. „Přestože měla přiznané minimální výstupy, musela s ostatními dětmi dělit devíti se zbytkem, což prostě nešlo. Zároveň je velmi zdatná v sociální oblasti, takže dobře vnímá, že ostatní umějí něco

lépe a že by to měla umět taky. Strašně se proto trápila, že daným úkolům nerozumí a že není schopná je splnit. Začaly jí noční děsy. Museli jsme pryč,“ popisuje vývoj situace maminka. Rodiče se nakonec rozhodli pro přestup do speciální školy praktické, kde Johanka nyní navštěvuje pátý ročník. „Dcera je tu spokojená. Styl výuky je tu úplně jiný a jede se skutečně podle schopností dítěte,“ hodnotí současnou školu maminka. Johanka ale stále vzpomíná na kamarády z minulé školy a nabízí se také otázka, zda by při dodržení podpůrných opatření nemohla zůstat na škole, kde byla jinak ráda.

Autor: Bára Kiliesová, Spolu, z. s. (27. dubna 2023)

Jméno dívky bylo na přání rodiny změněno.

Článek vznikl v rámci projektu *Spolu – Podpora rovného přístupu ke vzdělávání*.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu [Active Citizens Fund](#), jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.